

UDENRIGSMINISTERIET

EU 825

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EUK

5. maj 2004

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Økonomi- og Erhvervsministeriets grundnotat om Kommissionens udkast til dokumenter om gennemførelsesbestemmelserne for fællesskabsreglerne for statsstøtte til kompensationer for offentlig støtte.

P. H. Olsen

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

4. maj 2004

Kommissionens udkast til dokumenter om gennemførelsesbestemmelserne for fællesskabsreglerne for statsstøtte til kompensationer for offentlig støtte

Resumé

Kommissionen har i lyset af Altmark afgørelsen udarbejdet udkast til 3 tekster, som skal imødekomme medlemsstaternes og virksomhedernes krav til større retssikkerhed i forbindelse med kompensation for offentlige tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

Den første tekst er et udkast til Kommissionens beslutning på grundlag af traktatens artikel 86, stk. 3. I teksten præciseres det, på hvilke betingelser kompensationer for offentlig tjeneste, der udgør statsstøtte, kan erklæres for forenelige med traktaten i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 86, stk. 2. Kompensationer, der opfylder betingelserne i denne tekst, er fritaget for pligten til forudgående anmeldelse i henhold til traktatens art. 88, stk. 3.

Beslutningen skal gælde for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, som er af begrænset størrelse, samt for hospitaler og sociale boligsekskaber, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

Den anden tekst er et udkast til fællesskabsrammebestemmelser for statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste gældende for kompensationer, der *ikke* falder ind under anvendelsesområdet for ovennævnte beslutning.

Den tredje tekst er et udkast til ændring af Kommissionens direktiv 80/723/EØF om gennemsækeligheden af de økonomiske forbindelser mellem medlemsstaterne og de offentlige virksomheder. Dette direktiv gælder i øjeblikket for virksomheder, der modtager statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste, og som er indrømmet særlige eller eksklusive rettigheder, eller har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

Det foreslås i udkastet, at formuleringen af direktivet bringes i overensstemmelse med Altmark-dommen, og at det præciseres, at det finder anvendelse på virksomheder, der modtager kompensationer for offentlig

tjeneste, uanset den juridiske klassificering af disse kompensationer for så vidt angår traktatens art. 87.

Der blev afholdt et første multilateralt møde i Kommissionen den 20. april 2004. Kommissionen har nu anmodet medlemsstaterne om inden den 1. juni 2004 at fremsende oplysninger om sektorer, som modtager kompensationer for tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, og i hvilket omfang, der ydes kompensationer.

1. Baggrund og indhold

I december 2002 afholdt Kommissionen et multilateralt møde med medlemsstaternes eksperter med det formål at gennemgå Kommissionens arbejdsdokument om statsstøtte og kompensationer for offentlig tjeneste. Kommissionen har efterfølgende meddelt, at man agtede at afvente Domstolens afgørelse i Altmark-sagen, før man ville udarbejde gennemførelsesbestemmelser vedrørende kompensationer for tjenesteydelser af almen økonomisk interesse.

Domstolen har i juli 2003 afsagt dom i Altmark-sagen. Kommissionen anfører indledningsvis, at en stor del af usikkerheden omkring, hvordan man skal betragte kompensationer i relation til statsstøttereglerne, med afgørelsen er ryddet af vejen.

I lyset af dommen har Kommissionen med hjemmel i traktatens art. 86, stk. 3, udarbejdet udkast til 3 tekster, som ifølge Kommissionen skal imødekomme medlemsstaternes og virksomhedernes berettigede krav om større retssikkerhed.

Forslagene har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg

a) Udkast til Kommissionens beslutning vedrørende kompensationer der udgør statsstøtte.

Kommissionen fastsætter i udkast til beslutning kriterierne for, at visse kompensationsordninger er forenelige med art. 86, stk. 2, og derfor ikke skal anmeldes.

Kommissionen anfører, at på fællesmarkedets nuværende udviklingsstade vil det ikke i større grad kunne skade udviklingen i samhandelen og konkurrencen, at der ydes mindre beløb i kompensationer til virksomheder, der har fået overdraget udførelsen af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og hvis omsætning er begrænset.

For så vidt angår beslutningens anvendelsesområde sonder Kommissionen mellem tilfælde, hvor støtten i kraft af sin størrelse kan skabe betydelige konkurrencefordrejninger, og tilfælde, hvor støtten er af mere beskedent omfang. Kommissionen har imidlertid ikke sat beløbsstørrelser på.

Omsætningsbeløbene fastsættes endeligt i lyset af bemærkningerne fra medlemsstaterne.

Ud over virksomheder, hvis årsomsætning ikke overstiger et bestemt beløb, og hvor der kun ydes mindre støttebeløb, finder beslutningen anvendelse på kompensationer for offentlig tjeneste ydet til hospitaler, der yder virksomhed af almindelig økonomisk interesse samt kompensationer for offentlig tjeneste ydet til sociale boligselskaber, der yder virksomhed af almindelig økonomisk interesse. Det nærmere omfang af de tjenesteydelser, der ydes af sociale boligselskaber fastlægges endeligt i lyset af bemærkningerne fra medlemsstaterne.

Kommissionen anfører som begrundelse for at fritage kompensationer til hospitaler og sociale boligselskaber, at disse frembyder særlige træk, som der bør tages hensyn til, herunder at omsætnings- og kompensationsniveauerne kan være meget høje uden at der er større risiko for konkurrencefordrejninger.

For så vidt angår transportområdet finder beslutningen alene anvendelse på kompensationer for søtransport til og fra øer som led i offentlig tjeneste, når de ydes efter gældende regler, og når den årlige trafik ikke overstiger 100.000 passagerer.

Kommissionens begrundelse for ikke at inddrage andre transportformer under beslutningens anvendelsesområde er dels Altmark afgørelsen, hvorefter kompensationer, der ikke opfylder betingelserne i art. 73, ikke kan erklæres forenelige med traktaten på grundlag af art. 86, stk. 2, eller nogen anden traktatbestemmelse, dels den fælles transportpolitikks særlige mål.

Med hensyn til tildelingen af den offentlige opgave fremgår det af udkastet til beslutning, at man kun er omfattet af beslutningen, hvis opgaven er overdraget ved officiel retsakt. En sådan retsakt kan tage form af lovgivning, administrative akter eller en kontrakt.

Med hensyn til komensationens størrelse, er det anført, at denne ikke må overstige, hvad der er nødvendigt for at dække omkostningerne ved opfyldelsen, under hensyn til indtægterne heraf samt en rimelig fortjeneste ved opfyldelsen af forpligtelserne.

Omkostningerne omfatter alle variable omkostninger ved udførelsen af tjenesteydelsen, et rimeligt bidrag til de faste omkostninger samt en rimelig forrentning af egenkapitalen.

Indtægterne, der skal tages hensyn til, er alle indtægterne forbundet med tjenesteydelsen. I det omfang en virksomhed har fået tildelt enerettigheder eller særrettigheder i forbindelse med en anden tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, der giver en fortjeneste, som overstiger

den rimelige fortjeneste eller af staten har fået indrømmet andre fordele, så skal disse medregnes og lægges til indtægterne.

Rimelig fortjeneste omfatter en forrentning af kapitalen, der tager hensyn til virksomhedens risiko eller manglende risiko som følge af statens intervention. Forrentningen må normalt ikke overstige den gennemsnitlige kapitalforrentning i den pågældende sektor i de senere år. I det tilfælde, hvor der ikke findes sammenlignelige virksomheder, kan der sammenlignes med virksomheder i andre medlemsstater eller om fornødent andre sektorer.

Det er endvidere i forbindelse med rimelig fortjeneste foreslået, at medlemsstaterne kan indføre kriterier, der kan tjene som incitament, bl.a. i relation til servicekvaliteten.

Såfremt virksomheden, der udøver tjensteydelser af almindelig økonomisk interesse også udøver anden virksomhed, skal regnskaberne særskilt angive omkostninger og indtægter ved de 2 typer virksomhed. Se herom nærmere nedenfor om ændring af gennemsigthedsdirektivet.

Endelig lægger beslutningen op til en informationspligt fra medlemsstaternes side. Inden for en frist på 20 arbejdsdage eller en længere frist (hvis Kommissionen har fastsat en sådan), fremsender medlemsstaterne alle de informationer, Kommissionen finder nødvendige for at vurdere, hvorvidt kompensationsordningen er forenelig med traktaten.

b) Udkast til fællesskabsrammebestemmelser for kompensationer, der ikke udgør statsstøtte.

Formålet med rammebestemmelserne er at klarlægge, hvornår kompensationer for offentlig tjeneste, der udgør statsstøtte og *ikke* falder ind under Kommissionens beslutning (som omtalt ovenfor) kan være forenelige med fællesmarkedet i overensstemmelse med artikel 86, stk. 2.

Kommissionen henviser indledningsvis til Altmark-dommen og betingelserne anført heri. Kommissionen anfører, at i nogle tilfælde vil kriterierne fra afgørelsen ikke kunne opfyldes, hvad angår kompensationens størrelse, og disse kompensationer vil derfor udgøre statsstøtte. Kommissionen finder, at disse former for statsstøtte kan erklæres forenelige med traktaten i henhold til art. 86, stk. 2, hvis de er nødvendige for driften af de pågældende tjensteydelser og ikke påvirker udviklingen i samhandelen på en måde, der er i strid med fællesskabets interesse.

Kommissionen anfører følgende betingelser, som skal være opfyldt:

- Der skal være overdraget en "særlig opgave".

- Denne "særlige opgave" skal være tillagt af staten¹ og overdraget ved en officiel retsakt. Retsakten skal bl.a. indeholde en nærmere angivelse af forpligtelserne til offentlig tjeneste, de pågældende virksomheder og det omfattede område, arten af de enerettigheder eller særrettigheder virksomhederne eventuelt tillægges, kriterierne for beregning af en eventuel kompensation og revisioner heraf samt den rimelige fortjeneste og vilkårene for tilbagebetaling af eventuelle overkompensationer og for statens eventuelle intervention i tilfælde af underkompensation.

Ovennævnte betingelser for, hvad retsakten skal indeholde, finder ikke anvendelse, hvor staten har pålagt socialt betingede takster. I så fald kan medlemsstaterne yde de pågældende virksomheder kompensation på grundlag af data, som virksomhederne efterfølgende fremsender.

For så vidt angår kompensationens størrelse anfører Kommissionen, at denne ikke må overstige, hvad der er nødvendigt til dækning af de omkostninger, der er forbundet med at opfylde forpligtelsen til offentlig tjeneste, under hensyn til indtægterne hermed samt en rimelig fortjeneste ved udførelsen af denne tjenesteydelse. Kommissionen angiver nogle eksempler på, hvad fortjenesten kan omfatte, herunder alle eller nogle af produktionsgevinsterne, som er opnået i en begrænset, aftalt periode. Omkostninger kan kun tages med i det omfang, de er knyttet til tjenesteydelsen.

Omkostninger omfatter et rimeligt bidrag til de faste omkostninger og en rimelig forrentning af egenkapitalen i det omfang, hvor den anvendes til den offentlige tjeneste.

Indtægterne skal omfatte alle indtægterne ved tjenesteydelsen, herunder enerettigheder eller særrettigheder.

Rimelig fortjeneste er forrentning af kapitalen, der tager hensyn til virksomhedens risiko eller dens manglende risiko som følge af statens intervention.

Det fremgår af udkastet, at staten med jævne mellemrum skal foretage eller lade foretage kontrol med, at der ikke sker overkompensation.

I det omfang, at overkompensationen ikke overstiger 10 % af den årlige kompensation, kan den overføres til det efterfølgende år. Kommissionen omtaler de tilfælde, hvor det af driftsmæssige hensyn kan være nødvendigt, at der overkompenseres med over 10 % over flere år.

¹ Med staten må forstås også anden offentlig myndighed, herunder kommuner.

En overkompensation kan anvendes til at finansiere en anden tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse drevet af samme virksomhed, hvis dette fremgår af regnskaberne.

Er en kompensation ydet til en offentlig virksomhed, kan overkompensation anvendes til kapitalindskud efter de kriterier, der gælder for en privat investor.

Kommissionen anfører, at den vil anvende rammebestemmelserne på alle anmeldte statsstøtteprojekter, som den skal tage stilling til efter rammebestemmelsernes offentliggørelse i EF-Tidende, også selv om de pågældende projekter er anmeldt forud for offentliggørelsen.

Rammebestemmelserne finder med undtagelse af transportsektoren anvendelse i alle sektorer, der er omfattet af EF-traktaten, medmindre andet gælder i henhold til særlige, mere restriktive bestemmelser om forpligtelser til offentlig tjeneste, der er indeholdt i fællesskabsretsakter og fællesskabsforanstaltninger vedtaget for en bestemt retsakt.

Rammebestemmelserne finder ikke anvendelse på public-service radio- og tv-virksomhed, der er omfattet af Kommissionens meddelelse om anvendelse af statsstøttere reglerne på public service radio- og tv-virksomhed.

c) Udkast til ændring af Kommissionens direktiv 80/723/EØF om gennemsigeligheden af de økonomiske forbindelser mellem medlemsstaterne og de offentlige virksomheder.

I henhold til direktiv 80/723/EØF (gennemsigtighedsdirektivet) er særskilte regnskaber alene et krav, i det omfang virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, modtager statsstøtte.

Da Altmark afgørelsen fastsætter, at ikke al kompensation for udførelsen af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse er statsstøtte, vil dette i medfør af gennemsigtighedsdirektivets nuværende ordlyd føre til, at der ikke skal føres særskilte regnskaber i det omfang, der alene er tale om kompensationer.

Derfor ønsker Kommissionen nu at udvide direktivet, således at forpligtelsen til at føre et særskilt regnskab gælder for de virksomheder, der modtager kompensation for offentlige tjenesteydelser, og som herudover udøver aktiviteter, der ikke er tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

Kommissionen bemærker i den forbindelse, at det kun er ved hjælp af et særskilt regnskab, at det vil være muligt at identificere de udgifter, der er forbundet med tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og beregne kompensationens nøjagtige beløb.

Ud over en ændring af direktivets artikel 2, stk. 1, litra d, hvorefter virksomheder, der ud over andre aktiviteter har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, og som modtager kompensationer herfor, skal føre særskilte regnskaber, stiller Kommissionen forslag om, medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv.

Kommissionen skal have underretning om teksten til disse love og bestemmelser samt en oversigt over overensstemmelsen mellem disse love og bestemmelser og dette direktiv.

De pågældende love og bestemmelser skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning.

2. Europa-Parlamentets holdning

Forslagene er sendt til Europa-Parlamentet. Europa-Parlamentet har tilkendegivet, at man først kommer med en udtalelse i næste samling.

3. Nærheds- og proportionalitets princippet

Kommissionen har ikke anført noget om nærheds- og proportionalitetsprincippet i sine udkast. Forholdet er for indeværende ikke afklaret, men spørgsmålet undersøges pt.

4. Gældende dansk ret

Hvile-i-sig-selv princippet er bl.a. afspejlet i følgende love og bekendtgørelser:

Bekendtgørelse af lov nr. 632 af 1. juli 1996 om elforsyning.

Bekendtgørelse af lov nr. 337 af 4. juli 1985 om vandforsyning.

Lov nr. 382 af 13. juni 1990 om varmforsyning.

Bekendtgørelse af lov nr. 698 af 22. september 1998 om miljøbeskyttelse.

Bekendtgørelse af lov nr. 644 af 21. juli 1992 om betalingsregler for spildevandsanlæg m.v.

Lov nr. 316 af 16. maj 1990 om trafikhavne.

4. Høring

Forslaget har været sendt i høring, og der har ikke været nogen bemærkninger fra interesseorganisationer.

5. Lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser

Afhængig af den endelige udformning af reglerne kan disse få administrative konsekvenser for offentlige myndigheder og virksomheder.

6. Samfundsøkonomiske konsekvenser

Se ovenfor.